

Szépek és hasznosak a vadrózsák

ŐSHONOS NÖVÉNY LÉVÉN MINDENKI JÓL ISMERI A VADRÓZSÁT, AMINEK A TERMÉSÉT, A CSIPKEBOGYÓT SOKFÉLEKÉPPEN HASZNOSÍTHATJUK. TÖBB MÁS VADRÓZSAFAJT IS TERMESZTÉSBE VONTAK ÉS NEMESÍTENEK EURÓPÁBAN.

HORVÁTH CSILLA

A vadrózsza (*Rosa canina*) 2-3 méter magas, tüskés cserje, összetett levelei páratlanul szárnyasak, 5-7 levélkéből állnak. Virágait kis fürtökben hozza, a szirmok általában fehérek, de lehetnek mélyrózsaszínek is, a két árnyalat közt számos átmenettel. Termését az egyéves vesszőkön és a kétéves ágakon hozza. Magról könnyen szaporodik, sok változata van, amelyeket a botanikusok elkülönítettek.

Talajban nem válogat, de a meszes, köves, kisé kötött talaj a legkedvezőbb számára, és szereti a napos fekvést, de félárnyékban is megéli. Túri a

A gyapjas rózsza termése magas C-vitamin-tartalmú

hideget és a szárazságot, de nem mentes a gombás betegségektől. Hajtásain és a virág vacokkúpján kialakulhat a rózsalisztharmat fehér bevonata, amittől lassul a hajtás fejlődése, és idővel elszárad. A másik súlyos rózsabetegség, az antraknózis is megtámadja, a levelein okoz fekete foltokat. A kórokozó ellen rezes permetezéssel védekezhetünk, a lisztharmatot pedig kénnel orvosolhatjuk. Szembetűnő kárt okoz a rózsalevéldarázs a levelek fűlsodrásával. A rózsalevéltetvek kora tavasztól telepedhetnek meg a fiatal hajtásokon.

A vadrózsa virága a rózsaszín több árnyalatában díszlik

A japán rózsza lapított termése

A csipkebogyót nemcsak mi használjuk lekvarfőzésre vagy bornak, teának, hanem a madarak is szeretik, ezért terjesztésükkel spontán is megjelenhet a kertben. Ahol jelentősebb az üzemi termesztése, több fajtáját nemesítették ki, amelyek nagyobb termést nevelnek, vagy magasabb a C-vitamin-tartalmuk. Az ősszel vagy tavasszal eltelepített töveket visszavágják, a harmadik évre 6-8 vázágból álló bokrot alakítanak ki. Az idős ágakat rendszeresen ki kell vágni a bokorból, hogy a fiatal, termő vesszők és gallyak legyenek többségben.

Hazánkban inkább dísznövénynek ültetik a japán rózsát (*Rosa rugosa*), aminek a vadrózsánál nagyobb, lapított a termése. Savanyú

kémhatású talajban virul a legjobban, fagyűrő képessége jó. Virágai is nagyok, fehér vagy sötétrózsaszín, bordós színűek, folyamatosan nyílnak a fagyokig. Gyorsan növő bokra egy-két méter magas, erősen tarackol. Talajtakarónak vagy rézsűk megkötésére is alkalmas.

A gyapjas rózsza (*Rosa pomifera*, szinonim neve *R. villosa*) középnagy bokra is két méter magas, feltörő. Termése nagy, gömbölyű, sötétpiros, C-vitamin-tartalma igen magas, megközelíti az 1500 mg%-ot. Több termesztett fajtája létezik, például a *Karpatia*.

A legmagasabb C-vitamin-tartalma a Dél-Európában honos fahéjrózsának (*Rosa cinnamomea* - 1700 mg%) és a *Rosa roopae* (2700-3000 mg%) fajnak van.

Tudta?

A csipkebogyó gyümölcshúsa béta-karotint, C-vitamint, kis mennyiségben B₁, B₂, P, K, H, és E vitaminokat, citrom- és almasavat, cserzőanyagot tartalmaz. Viszonylag sok benne a magnézium. Teája magas C-vitamin-tartalma miatt megfázás kezelésére, immunerősítőnek és az érlemeszesedés megelőzésére alkalmas. Gyenge hashajtó és vizelethajtó. Ne forrázzuk, hanem langyos vízben áztassuk a csipkebogyóteát. Lekvárként elkészítve magas vérnyomás, bélhurut, epe- és májműködés zavara esetén ajánlott.